

Kraków
ul. Augustiańska 7

**kościół pw.
św. Katarzyny Aleksandryjskiej
i Małgorzaty**
Augustianie

Opis kościoła: Jacek i Maria Łempiccy, *Święci w Polsce i ich kult w świetle historii*, Kraków 2008, str. 71-72 157, 299. więcej:

Augustyn Aureliusz - http://sancti_in_polonia.wietrzykowski.net/2a.html

Izajasz Boner - http://sancti_in_polonia.wietrzykowski.net/2i.html

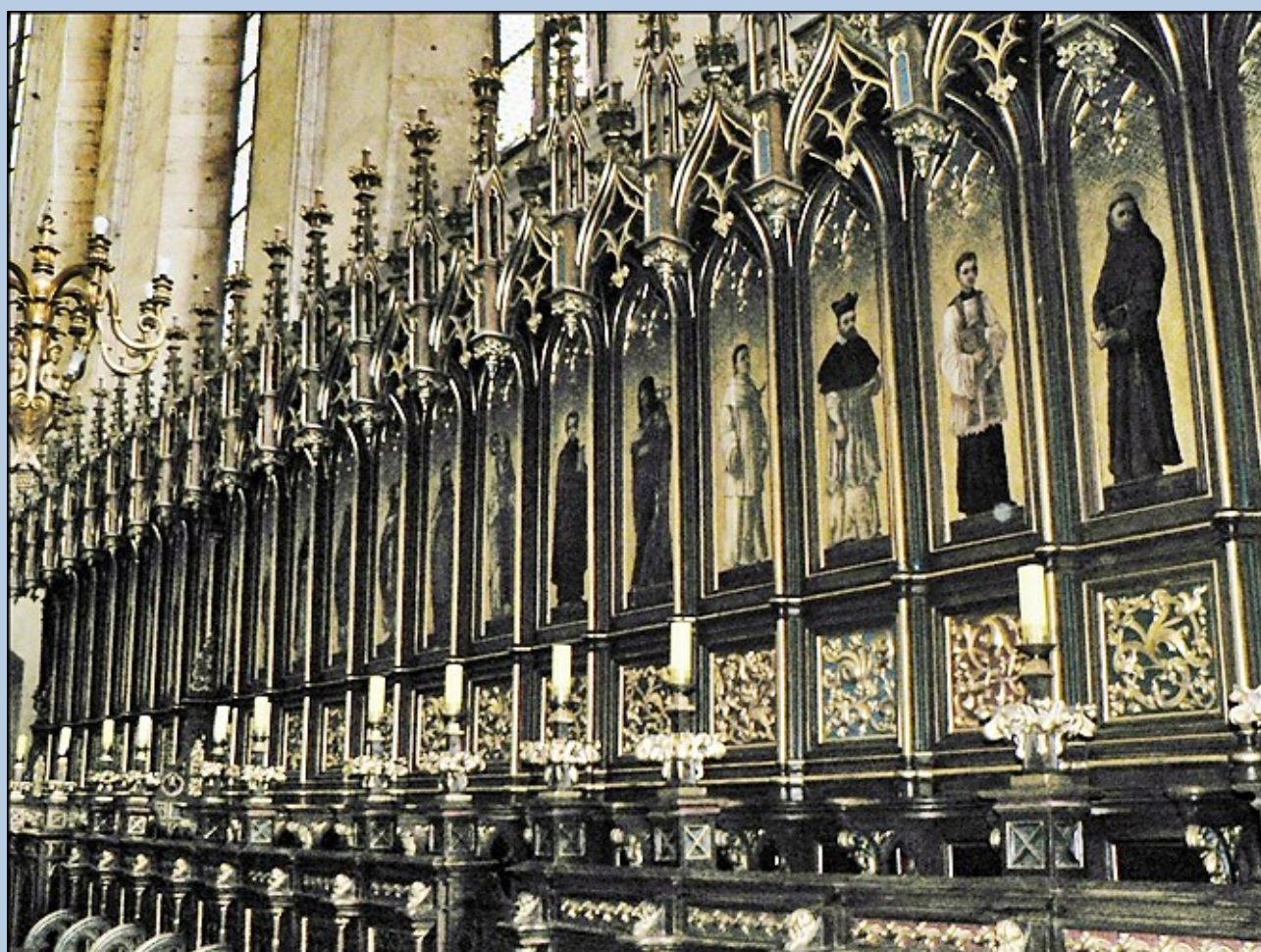
Mikołaj z Tolentino - http://sancti_in_polonia.wietrzykowski.net/2m.html

Najstarszy kościół klasztorny na Kazimierzu, ufundowany przez Kazimierza Wielkiego dla sprowadzonych przezeń z Pragi Braci Eremitów reguły św. Augustyna, zwanych augustianami.

W 1342 przybywa do Krakowa Szymon Sporer z Domazlic w Czechach, pierwszy przeor nowego konwentu, w tym czasie zapewne rozpoczęto budowę kościoła (kaplica św. Doroty była konsekrowana 1365).

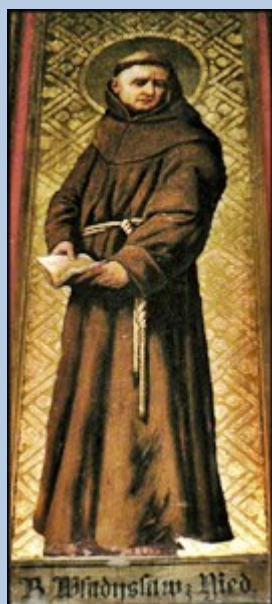

Ołtarz główny z 2 ćw. w. XVIII (zapewne czwarty na tym miejscu), z bramkami, kolumnami i rzeźbami; w niszach rzeźby, m.in. rzeźba św. Augustyna.

śś. Florian – Wacław – Jakub Strępa (Strzemię) – Jan z Dukli

śś. Klemens Dworzak – Władysław z ? – Świętosław ze Stawkowa – Stanisław Kazimierczyk

śś. Michał ? – Józef ? – Stanisław Kostka – Wincenty Kadłubek

śś. Ludwik, król Francji – Metody – Cyryl – Czesław

śś. Jan Nepomucen – Jan Kapistran – Mikołaj z Tolentino – Kazimierz

śś. Jan ? – Gelazy papież – Szymon z Lipnicy – Józef Oblubieniec

śś. Stanisław – Izajasz Boner – Tomasz ? – Jan Kanty

śś. Augustyn – Onufry – Anzelm – Wilhelm z Akwitanii

W ołtarzu bocznym z ok. 1700 (pochodzącym z kościoła śś. Michała i Józefa, pierwotnie pw. św. Teresy) z czarnego marmuru, z kolumnami, obrazami znajduje się obraz św. Augustyna rozmyślającego nad tajemnicą Trójcy Św., mal. w 1875 I. Jabłoński;

W drugim ołtarzu bocznym z ok. poł. w. XVIII, kolumnowym z rzeźbami jest rzeźba św. Augustyna (?).

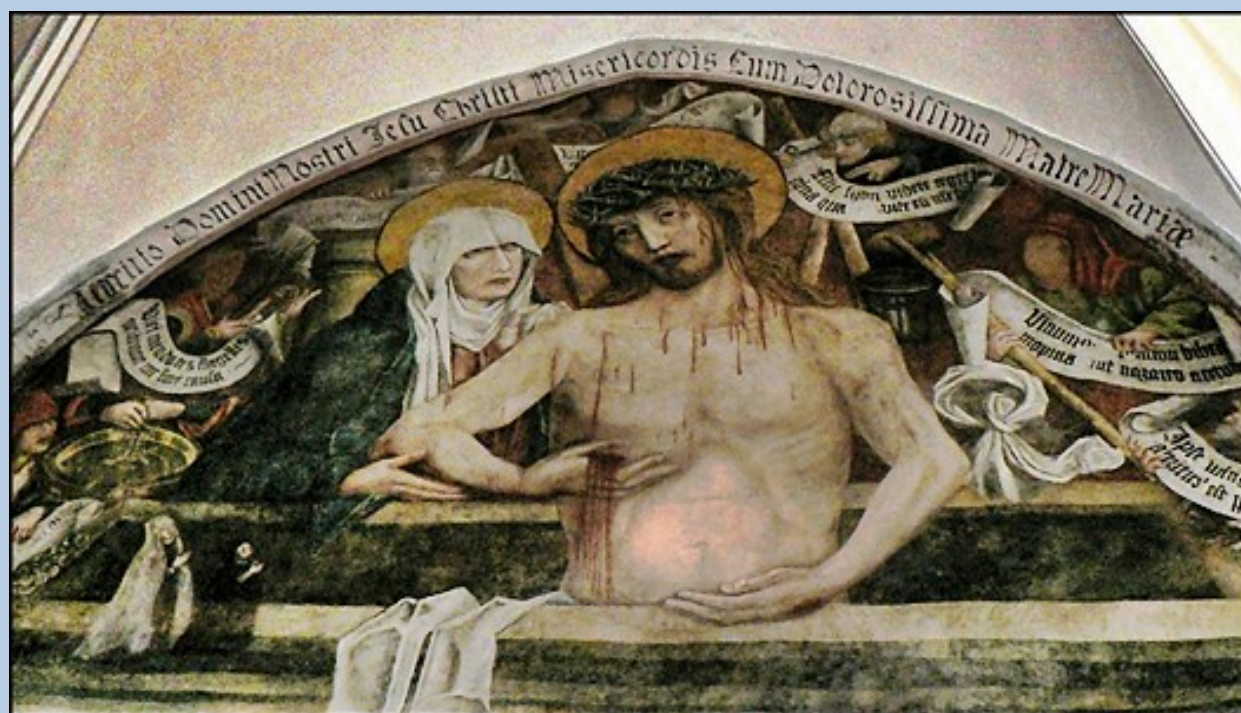
W kaplicy św. Moniki znajduje się polichromia z w. XIX/XX (mal. Z. Pabisiak), z przedstawieniami świętych polskich i augustiańskich, m. in.: św. Augustyn w otoczeniu scen z jego życia i życia św. Moniki. W ołtarzu z 2 ćw. w. XVIII, przerabianym, w polu środkowym umieszczony jest obraz Matki Boskiej Pocieszenia ze śś. Augustynem, Moniką i Janem Chrzcicielem, mal. przez Zdzisława Pabisiaka ok. 1960. W drugim ołtarzu z w. XVIII/XIX, w zwieńczeniu jest obraz św. Augustyna.

W kościele znajdują się obrazy: cykl ze scenami z życia oraz cudami św. Augustyna, mal. przez Zachariasza Dzwonowskiego 1631-38, w pierwotnych ramach, odnawiane 1852 i częściowo w latach pięćdziesiątych w. XX:

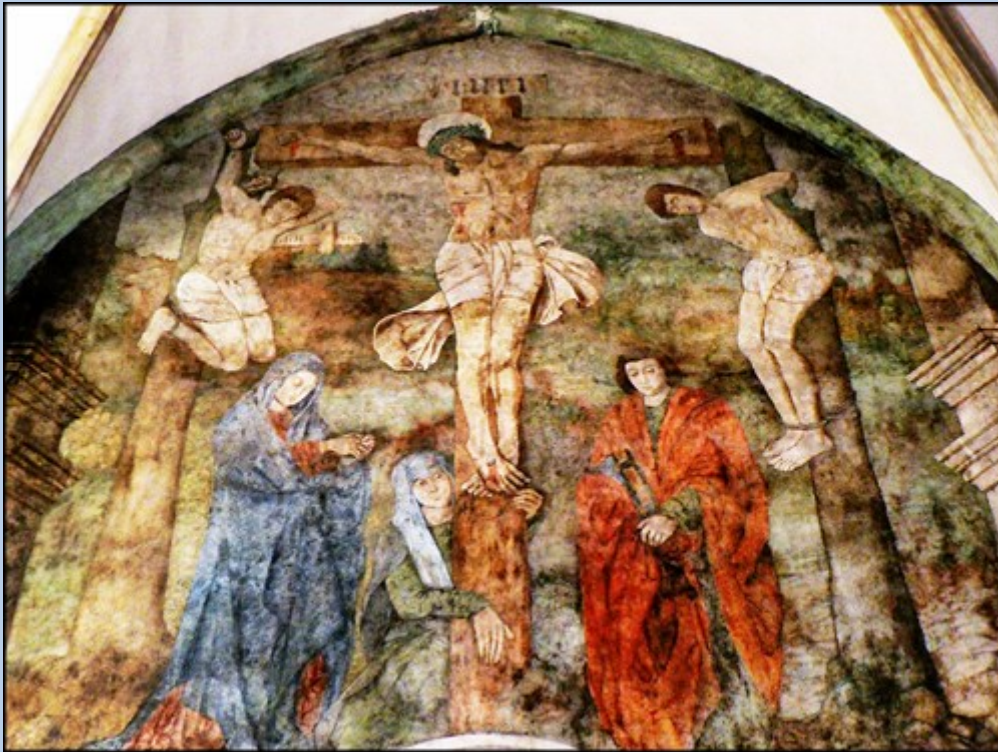
- Nawrócenie św. Augustyna pod drzewem figowym;
- Przyjęcie habitu przez św. Augustyna i pożegnanie ze św. Moniką;
- Konsekracja św. Augustyna na biskupa Hippony;
- św. Augustyn piszący dzieło o Trójcy Św.;
- Pogrzeb św. Augustyna i przeniesienie zwłok do Pawii, z sygn. (Zachariasz Dzwonowski) i datą 1638;
- Cudowne rozproszenie szarańczy w Toledo za sprawą św. Augustyna;
- Pojawienie się św. Augustyna w czasie męczeństwa augustianów w Londynie;
- Uzdrowienie Anny z Tęczyna Jordanowej przy źródle św. Augustyna w Pawii;

Oraz pozostałe obrazy:

- Wizja św. Moniki po odejście św. Augustyna, z 2 ćw. w. XVII;
- Śmierć św. Augustyna, z 1 poł. w. XVIII (?);
- św. Augustyn, mal. Stanisław Bryniarski 1883.

Wśród wielu wyrobów złotniczych jest monstrancja z 1861-62, z napisem dot. fundacji przez br. Błażeja Jelenia i cechą imienną złotnika krakowskiego, z figurkami Matki Boskiej oraz św. Mikołaja z Tolentino i Augustyna, tarczami z h. Polski i Litwy oraz dwudziestoma pięcioma medalami z w. XVII-XIX, wprawionymi w stopę; oraz relikwiarz św. Augustyna w kształcie monstrancji, 2 poł. w. XVIII i drugi klasycystyczny sprzed poł. w. XIX.

Malowidła ściennie w krużgankach w większości gotyckie z w. XV i pocz. w. XVI, odkryte w pocz. w. XX:

- Nadanie reguły zakonnikom przez św. Augustyna, przed 1425;
- św. Augustyn i klęczący mężczyzna z rybą.
- W kaplicy Matki Boskiej, być może trzecia z kolei, z pocz. w. XVI znajdują się obrazy:
- Matka Boska z Dzieciątkiem, św. Augustynem i św. Mikołajem z Tolentino (trzymającym okręt, atrybut św. Mikołaja z Bari), w typie Sacra Conversazione, dookoła małe sceny wydzielone mal. ramami;
- Wizja św. Augustyna piszącego księgę, barokowy, z 2 poł. w. XVIII;
- W dawnym refektarzu, na ścianie - Pożegnanie św. Augustyna ze św. Moniką, mal. 1930 (Zdzisław Gędliczka).

W klasztorze:

Fragmenty ołtarzyka (?) manierystycznego z 4 ćw. w. XVI, kamienne, w muszlowej niszy jest płaskorzeźba św. Augustyna.

Obrazy z cyklu z życia św. Augustyna, z 1 tercji w. XVII (?), dostosowane kształtem do ścian krużganków:

- Cesarz Honoriusz przyjmujący poselstwo od św. Augustyna, z literami;
- Dysputa św. Augustyna z donatystami w Kartaginie, w ramie z końca w. 17;
- Nieokreślona scena z życia św. Augustyna;

barokowe:

- Św. Augustyn (?) przyjmujący braci zakonu augustianów, ok. poł. w. XVII (?);

z 1 poł. w. XVIII:

- św. Augustyn osłaniający płaszczem augustianów;
- Alegoria zwycięstwa nauki św. Augustyna nad herezjarchami: Manesem, Celestiuszem, Fortunatem i Pelagiuszem, ze św. Augustynem na wozie ciągniętym przez kruki i Mądrością w zaprzęgu ciągniętym przez łabędzie oraz przedstawieniem Trójcy Św. wśród aniołów.

Kaplica Matki Boskiej i dom augustianek

W ołtarzu z w. XX, w polu środkowym znajduje się obraz Matki Boskiej adorowanej przez śś. Augustyna i Monikę, obraz jest z końca w. XVII, (sygnatura Michała Stachowicza na odwrocie, odnosi się zapewne do renowacji), konserwowany 1983. W kaplicy jest także obraz Matka Boska z Dzieciątkiem trzymającym łuk z napiętą strzałą, adorowana przez śś. Augustyna i Mikołaja z Tolentino, z w. XVI (?), przemalowany; (w kompozycji i częściowo w szczegółach wzorowany na środkowej części malowidła ściennego w kaplicy Matki Boskiej Pocieszenia w krużgankach klasztoru augustianów przy kościele śś. Katarzyny i Małgorzaty). Pozostałe obrazy:

- św. Augustyn, owalny konserwowany 1985;
- św. Augustyn, darowany 1964 przez augustianki z Bielawy, przywieziony do Krakowa 1985;
- św. Augustyn, (mal. zapewne przez Józefa Peszkę) z 1 ćw. w. XIX, z aniołkiem wylewającym wodę z muszli oraz symbolem Trójcy Św. w kuli, częściowo przemalowany;

Dwa obrazy z lat dwudziestych w. XX, mal. przez Ludwika Konarzewskiego, pochodzące z klasztoru augustianów w Krakowie, dużych rozmiarów, wielopostaciowe:

- Nadanie zakonom reguły św. Augustyna;
- Śmierć św. Augustyna.

W krużgankach klasztoru w kaplicy Matki Bożej Pocieszenia, jest malowidło ściennie; Matki Bożej z Dzieciątkiem i ze świętymi Augustynem i Mikołajem z Tolentino, z XV/XVI w. Zasłania ono starsze malowidło przed którym, jak można sądzić, modlił się Izajasz Boner.

W ołtarzu głównym z XVII wieku, w górnej kondygnacji, obraz z pierwszej ćwierci XVII wieku, przedstawiający śmierć bł. Izajasza Bonera.

W kaplicy bł. Izajasza Bonera (przy krużgankach dawnego klasztoru) znajduje się ołtarz - mauzoleum, wykonany na wzór ołtarza św. Jana Kantego w kościele św. Anny w Krakowie, w formie konfesji z czterema posągami zakonników augustiańskich dźwigających trumnę z relikwiarzem. Jest on zwieńczony płaskorzeźbą bł. Izajasza Bonera w glorii wśród obłoków. Na ołtarzu z XVIII w. znajduje się obraz świętego wykonany po 1766 roku oraz fragmenty z jego nagrobka z 1604 roku.

Dawny kult Izajasza Bonera, zwanego błogosławionym, trwający od XV w. W XVII w. notowano łaski uproszone za Jego przyczyną, jest modlitwa i hymn o Nim z tego czasu. Do dzisiaj w kaplicy składane są kartki z prośbami do bł. Izajasza Bonera od uczniów, którzy uważają Go za patrona uczącej się młodzieży.

Przy jego grobie były liczne uzdrowienia i wiele złożonych wotów. W doroczne święto jego zgonu, 8 lutego, „liczne tłumy spieszyły do jego grobu”. Za zezwoleniem stolicy świętej zaczęto co roku 8 lutego odprawiać Mszę św. w kaplicy św. Doroty, gdzie był jego ołtarz.

Opisywano żywot bł. Izajasza Bonera między innymi Marcina Baroniusza „Życie i cuda bł. Izajasza”, Kraków, Lwów 1600 r. Wyszedł też „Żywot pobożny sł. Bożego bł. Izajasza Bonera. Pisma św. Doktora”, Kazimierz 1670 r. Podane są w nim opisy 37 cudów do roku 1669, oto kilka z nich:

- Anna Niedzielska, prawie konająca, gdy się ofiarowała do grobu bł. Izajasza „natychmiast cudownie ozdrowiała i sama zdrowo na to miejsce przyszedłszy Panu Bogu dziękowała przez Mszę św., i odmalowaną tablicę tamże zostawiła”.
- Dnia wtórego sierpnia 1607 roku pan Augustyn Stokłosa, mieszczanin kazimierski, trędem zarażony ofiaruje się Panu Bogu Wszechmocnemu przy grobie bł. Izajasza i twarz swoją na nagrobku z wiarą dobrą położywszy, wolny od trądu został.

- 31 grudnia 1608 roku martwo urodziło się dziecko. Rodzice ulepili z wosku postać dziecka jako wotum i w tym czasie dziecko ożyło. Ochrzcili je dając na imię Izajasz, po 3 godzinach zmarło, ale już ochrzczone.

Najstarszy hymn ku czci Błogosławionego ułożył Marcin Baroniusz w 1600 roku. Ksiądz Sebastian Piskorski ułożył poemat, a ojciec Anastazy Kluziewicz ułożył hymn „Wyznawco Akademii, św. przykładu Dawco”.

Ojciec Augustyn Carpe umieścił w tym czasie (1718) dwa poematy łacińskie ku czci bł. Izajasza. W roku 1783 wyszła książeczka z modlitwami do Błogosławionego. W 1796 roku pieśń „Witaj Bonerze, cudami słynący...”

Ostatnio znacznie ożywił się kult Izajasza Bonera. Odmawiana jest o Nim litania i modlitwy o beatyfikację. [Patrz rozdział 7.](#)

Zdjęcia: Jan Nitecki